

DOVADA LUMII DE DINCOLO

ADUSĂ DE UN NEUROCHIRURG

Dr. Eben Alexander

Traducere din limba engleză de
Constantin Dumitru-Palcus

TREI

Cuprins

<i>Prolog</i>	9
1. Durerea	21
2. Spitalul	28
3. De nicăieri (Din neant).....	34
4. Eben IV	37
5. Lumea de dincolo	42
6. O ancoră pentru viață.....	46
7. Melodia rotitoare și Poarta.....	51
8. Israel.....	56
9. Esența.....	60
10. Ce contează.....	66
11. La capătul spiralei descendente.....	76
12. Esența.....	87
13. Miercuri.....	94
14. Un tip special de experiență în pragul morții.....	97
15. Darul uitării.....	101
16. Puțul.....	109
17. N din 1	111

18. Să uiți și să-ți amintești.....	117
19. Niciun loc unde să te ascunzi.....	119
20. Încheierea.....	124
21. Curcubeul.....	127
22. Șase chipuri.....	130
23. Ultima noapte, prima dimineață.....	133
24. Reîntoarcerea.....	137
25. Mai e puțin... ..	143
26. Vestea se răspândește.....	147
27. Întoarcerea acasă.....	149
28. Ultrarealul.....	152
29. O experiență obișnuită.....	154
30. Întors din morți.....	160
31. Trei tabere.....	164
32. O vizită la biserică.....	172
33. Enigma conștiinței.....	174
34. O dilemă finală.....	189
35. Fotografia.....	193
<i>Eternea.....</i>	<i>201</i>
<i>Mulțumiri.....</i>	<i>203</i>
<i>Listă de lectură.....</i>	<i>209</i>
<i>Anexa A: Declarația doctorului Scott Wade.....</i>	<i>217</i>
<i>Anexa B: Ipoteze neuroștiințifice luate în calcul pentru explicarea experienței mele.....</i>	<i>219</i>

Prolog

*Un om ar trebui să caute ceea ce este, nu ceea ce crede
că ar trebui să fie.*

ALBERT EINSTEIN (1879–1955)

Când eram copil, visam adesea să zbor.

De cele mai multe ori, ieșeam noaptea în curte, mă uitam la stele când, dintr-odată, începeam să mă înalț. Simțeam că mă ridic automat primii câțiva centimetri. Dar imediat observam că, cu cât ajungeam mai sus, cu atât progresul meu depindea de mine... de ceea ce făceam eu. Dacă eram prea excitat, prea emoționat de experiență, mă prăbușeam înapoi pe pământ... dur. Dar, dacă îmi păstram calmul, dacă lăsam totul să se desfășoare în ritmul firesc, porneam în sus, tot mai repede, spre cerul înstelat.

Poate că acele vise au constituit în parte motivul pentru care, odată cu trecerea anilor, m-am îndrăgostit de avioane și rachete — de orice m-ar fi putut duce acolo sus, în lumea de deasupra acesteia. Când zburam cu avionul împreună cu familia, îmi țineam fața lipită de geam de la decolare până la aterizare. În vara lui 1968, când aveam paisprezece ani, mi-am cheltuit toți banii pe care-i câștigasem tunzând gazonul la vecini pe un set de lecții de zbor cu planorul cu un tip numit Gus Street de la Strawberry Hill, un mic aerodrom cu pistă de iarbă la vest

de Winston-Salem, Carolina de Nord, orașul în care am crescut. Și-acum îmi amintesc cât de tare îmi bătea inima în timp ce trăgeam de butonul mare și roșu care desfăcea frânghia ce mă ținea de avionul de tractare și îmi înclinam planorul spre aerodrom. A fost pentru prima oară în viața mea când m-am simțit cu adevărat singur și liber. Cei mai mulți dintre prietenii mei au avut sentimentul acesta în automobil, dar senzația, cumpărată cu banii mei, de a mă afla la trei sute de metri înălțime într-un planor, era mai intensă de o sută de ori decât ceea ce simțeau ei.

În anii 1970, când eram la colegiu, m-am înscris în echipa de parașutism sportiv a Universității din Carolina de Nord. Mă simțeam ca într-un fel de frăție secretă — un grup de oameni care știau ceva special și magic. Primul meu salt a fost înfricoșător, iar al doilea, și mai și. Dar la al doisprezecelea salt, când am ieșit pe ușa avionului și a trebuit să cad mai bine de trei sute de metri înainte să-mi deschid parașuta (prima mea „întârziere de zece secunde”), am știut că eram pe teren sigur. Am făcut 365 de salturi cu parașuta în colegiu și am acumulat mai bine de trei ore și jumătate de cădere liberă, în principal în formație, cu până la douăzeci și cinci de colegi parașuțiști. Deși am încetat să mai sar din 1976, am continuat să am vise animate despre salturile cu parașuta, care erau întotdeauna plăcute.

Cele mai reușite salturi erau, de regulă, cele de după-amiază târziu, când soarele începea să coboare sub linia orizontului. Este greu de descris senzația pe care o aveam în timpul acelor salturi: simțeam că mă îndrept spre ceva pe care nu-l puteam numi, dar despre care știam că simt nevoia să mă mai apropiu. Nu era tocmai

solitudine, pentru că felul cum săream nu era chiar așa de solitar. Săream câte cinci, șase, uneori zece sau doisprezece oameni deodată, alcătuind formații în cădere liberă. Cu cât erau mai mari și mai dificile, cu atât mai bine.

Într-o sâmbătă frumoasă din 1975, săritorii de la universitate și cu mine ne-am asociat cu unii dintre prietenii noștri de la un centru de parașutism din estul statului Carolina de Nord pentru câteva formații. La penultimul salt al zilei, aruncându-ne dintr-un avion D18 Beechcraft de la 3 200 de metri, am alcătuit un fulg de zăpadă din zece oameni. Am reușit să ne aranjăm în formație completă înainte de a trece de pragul de la 2 100 de metri și astfel am putut să ne bucurăm de optsprezece secunde de zbor în formație printr-un abis clar dintre doi cumuși impozanți, până să ne despărțim la 1 000 de metri și să ne depărtăm unii de ceilalți pentru a ne deschide parașutele.

Până am ajuns la sol, soarele apusese. Dar, grăbindu-ne să urcăm în alt avion și decolând iar cu repezițiune, am reușit să urcăm și să prindem ultimele raze de soare și să efectuăm un al doilea salt la crepuscul. Cu acest prilej, doi membri nou-intrați în echipă făceau prima lor încercare de zbor înspre formație — cu alte cuvinte, să se alăture formației venind dinspre exterior, față de situația când ești baza sau omul de legătură (lucru mai ușor de făcut pentru că, în esență, nu trebuie decât să cazi drept în jos, în vreme ce toți ceilalți fac manevre ca să se prindă de tine). A fost palpitant pentru cei doi „juniori“, dar și pentru cei mai experimentați dintre noi, dându-le plusul nostru de pricepere celor doi săritori care pe urmă aveau să fie capabili să ni se alăture în formații și mai mari.

Eu urma să fiu ultimul care să se alătore tentativei de stea din șase oameni de deasupra pistelor de pe micul aeroport din vecinătatea localității Roanoke Rapids, Carolina de Nord. Tipul aflat în fața mea se numea Chuck. Chuck era experimentat în „munca relativă”, sau MR — altfel spus, în construirea formațiilor în cădere liberă. Ne aflam încă în lumina soarelui la 2 300 de metri, dar sub noi luminile stradale începeau să se aprindă. Salturile de la amurg erau mereu sublime, iar acesta era clar că avea să fie unul minunat.

Cu toate că urma să părăsesc avionul la doar circa o secundă după Chuck, trebuia să mă mișc rapid ca să-i prind din urmă pe toți. În primele șapte secunde mă aruncam direct în jos, cu capul înainte. Asta mă făcea să cad cu aproape 160 de kilometri la oră mai rapid decât prietenii mei, astfel încât să pot fi acolo, după ce ei vor fi construit formația inițială.

Procedura normală pentru salturile de tip MR era ca toți săritorii să se despartă la 1 000 de metri și să se îndepărteze de formație pentru un maximum de separație. Fiecare „semnalizează” apoi cu brațele deschiderea iminentă a parașutei, se uită în sus ca să se asigure că nimeni nu se află deasupra lui și trage de firul de deschidere.

— Trei, doi, unu... salt!

Primii patru săritori au ieșit, urmași îndeaproape de Chuck și de mine. Cu capul în jos în coborâre directă și apropiindu-mă de viteza finală, am zâmbit când am văzut soarele apunând pentru a doua oară în acea zi. După ce ajungeam la ceilalți, plănuiam să îmi întind brațele lateral și să pun astfel în funcțiune frânele de aer (aveam aripi din material textil de la încheieturile mâinilor până

la șolduri care opuneau o rezistență imensă când erau complet umflate și la viteză mare) și să-mi îndrept mâne-cile evazate și cracii pantalonilor înspre aerul care venea spre mine.

Dar n-am mai avut ocazia.

În timp ce cădeam înspre formație, am observat că unul dintre băieții cei noi se apropiase prea rapid. Poate că mișcarea prea iute printre norii din apropiere îl spe-riase un pic — amintindu-i că se deplasa cu șazeci de metri pe secundă spre planeta gigantică de jos, parțial învăluită în întunericul care se așternea. În loc să se ală-ture lent marginii formației, el dăduse buzna și provocase desprinderea tuturor celorlalți. Acum toți cei cinci sări-tori se rostogoleau, scăpați de sub control.

În același timp, erau și mult prea aproape unii de ceilalți. Un parașutist lasă în urma lui un curent supertur-bulent de aer de joasă presiune. Dacă un alt săritor intră în acel curent, viteza lui crește brusc și se poate ciocni de cel de sub el. Asta, în continuare, poate să-i facă pe ambii săritori să accelereze și să se ciocnească de oricine s-ar pu-tea afla sub ei. Pe scurt, e o rețetă sigură pentru dezastru.

Mi-am înclinat corpul și m-am îndepărtat de grup ca să evit grămada de inși care se rostogoleau. Am mane-vrat până când m-am aflat chiar deasupra „spotului“, un punct magic de la sol deasupra căruia urma să ne deschi-dem parașutele pentru o coborâre lejeră de două minute.

M-am uitat și am văzut ușurat că săritorii dezorien-țați se îndepărtau și ei unii de alții, destrămând astfel îngrămădirea mortală.

Chuck era acolo, printre ei. Spre surprinderea mea, venea chiar în direcția mea. S-a oprit imediat sub mine.

Din cauza rostogolirii forțate a grupului, treceam de altitudinea de 600 de metri mai rapid decât anticipase Chuck. Poate credea că are noroc și nu trebuie să respecte regulile... într-un tot.

Sigur nu mă vede. Gândul abia a avut timp să-mi treacă prin cap înainte ca parașuta-pilot colorată a lui Chuck să înflorească din rucsacul lui. Capturând aerul din jur care avea o viteză de peste 190 de kilometri la oră, parașuta-pilot a țâșnit spre mine, trăgând în urma ei parașuta principală.

Din clipa în care am văzut ieșind parașuta-pilot a lui Chuck, am avut la dispoziție o fracțiune de secundă ca să reacționez. Căci ar fi durat mai puțin de o secundă să mă rostogolesc chiar prin parașuta lui principală care tocmai se desfășura și, foarte probabil, să mă ciocnesc de Chuck. La viteza aceea, dacă îi loveam brațul sau piciorul, i-l smulgeam pe loc, suferind și eu în același timp o lovitură fatală. Dacă îl loveam direct, ambele noastre corpuri riscuau, practic, să explodeze.

Oamenii spun că lucrurile se mișcă mai lent în astfel de situații și au dreptate. Mîntea mea urmărea acțiunea în microsecundele care au urmat de parcă ar fi vizionat un film cu încetinitorul.

În momentul în care am văzut parașuta-pilot, brațele mele s-au dus brusc spre lateral și mi-am îndreptat corpul într-un salt cu capul în jos, îndoindu-mă foarte ușor din șolduri. Verticalitatea mi-a dat o viteză sporită, iar îndoirea de mijloc a permis corpului meu să adauge mai întâi puțin, apoi o mișcare orizontală considerabilă, care a făcut din corpul meu o aripă eficientă, trimițându-mă

pe lângă Chuck chiar în fața parașutei lui colorate, tip Para-Commander, care tocmai se desfăcea.

Am trecut pe lângă el cu aproape 200 de kilometri la oră sau cu circa 70 de metri pe secundă. La o asemenea viteză, mă îndoiesc că mi-a văzut expresia feței. Dar, dacă ar fi văzut-o, ar fi observat întruchiparea uimirii pure. Cumva, reacționasem în câteva microsecunde la o situație care, dacă aș fi avut timp să mă gândesc la ea, ar fi fost mult prea complexă pentru mine.

Și totuși... am rezolvat-o și amândoi am aterizat fără probleme. Era ca și cum, confruntat cu o situație care necesita mai mult decât capacitatea sa normală de a reacționa, creierul meu căpătase, pentru o clipă, o putere supranaturală.

Cum de-am reușit? Pe parcursul carierei mele de peste douăzeci de ani în neurochirurgia universitară — timp în care am studiat creierul, observând cum funcționează și făcând operații pe el — am avut o mulțime de ocazii să reflectez chiar la această întrebare. În cele din urmă, am atribuit-o ideii potrivit căreia creierul este un dispozitiv cu adevărat extraordinar: nici nu putem bănuși cât este de deosebit.

Îmi dau seama acum că adevăratul răspuns la acea întrebare este mult mai profund. Dar a trebuit să trec printr-o metamorfoză completă a vieții mele și a viziunii asupra lumii ca să întrezăresc răspunsul. Cartea de față se referă la evenimente care mi-au schimbat ideile legate de această chestiune. Ele m-au convins că, oricât de minunat ar fi creierul ca mecanism, nu el mi-a salvat viața în ziua aceea. Ceea ce a intrat în acțiune în secunda în

care parașuta lui Chuck a început să se deschidă a fost o altă parte, mult mai profundă din mine. O parte care se poate mișca atât de rapid pentru că nu este deloc blocată în timp, așa cum sunt creierul și corpul.

Aceasta era, de fapt, aceeași parte din mine care mă făcuse să tânjesc atât după înaltul cerului când eram mic. Nu e doar cea mai deșteaptă parte din noi, ci și cea mai profundă, și, totuși, în cea mai mare parte a vieții mele de adult, am fost incapabil să cred în ea.

Dar acum cred, iar în paginile care urmează vă voi explica de ce.

Sunt neurochirurg.

Am absolvit Universitatea din Carolina de Nord la Chapel Hill în 1976, cu specializarea în chimie, și mi-am luat doctoratul în medicină la Facultatea de Medicină de la Universitatea Duke în 1980. În cei unsprezece ani de facultate și de rezidențiat de la Duke, dar și de la Spitalul General Massachusetts și Harvard, m-am concentrat pe neuroendocrinologie, studiul interacțiunilor dintre sistemul nervos și sistemul endocrin — seria de glande care secretă hormonii ce dirijează majoritatea activităților din organismul uman. De asemenea, am petrecut doi dintre acei unsprezece ani cercetând modul cum vasele de sânge dintr-o anumită zonă a creierului reacționează patologic când se produce o sângerare în ea ca urmare a unui anevrism — un sindrom numit vasospasm cerebral.

După ce am beneficiat de o bursă de studii în neurochirurgie cerebrovasculară la Newcastle-Upon-Tyne în Marea Britanie, am petrecut cincisprezece ani în corpul profesoral de la Facultatea de Medicină de la Harvard ca

profesor asociat de chirurgie, cu specializarea în neurochirurgie. În acei ani, am operat nenumărați pacienți, mulți dintre ei având afecțiuni cerebrale grave, ce le puneau viața în pericol.

Cea mai mare parte a activității mele de cercetare a implicat dezvoltarea unor proceduri tehnice avansate cum ar fi radiochirurgia stereotactică, o tehnică ce le permite chirurgilor să ghideze cu precizie fascicule de radiație spre anumite ținte din creier fără să afecteze zonele adiacente. De asemenea, am contribuit la dezvoltarea procedurilor neurochirurgicale ghidate prin imagistică de rezonanță magnetică nucleară, indispensabilă în repararea unor afecțiuni cerebrale greu de tratat cum ar fi tumorile și accidentele vasculare. În acei ani, am fost autor sau coautor la peste 150 de capitole și articole pentru revistele medicale evaluate de experți și mi-am prezentat descoperirile la peste două sute de conferințe medicale din lumea întreagă.

Pe scurt, mi-am dedicat viața științei. Chemarea vieții mele a fost să folosesc instrumentele medicinei moderne ca să-i ajut și să-i vindec pe oameni și să aflu mai multe despre funcționarea corpului și a creierului uman. Mă simțeam nespus de norocos că îmi găsisem vocația. Mai important, aveam o soție frumoasă și doi copii adorabili și, cu toate că am fost în multe privințe căsătorit cu munca, nu mi-am neglijat familia, pe care o consider cea-laltă mare binecuvântare a vieții mele. În multe privințe eram un om foarte norocos și știam acest lucru.

Pe 10 noiembrie 2008 totuși, la vârsta de cincizeci și patru de ani, norocul a părut să mă părăsească. Am fost afectat de o boală rară și am intrat în comă timp de șapte

zile. În acest timp, întregul meu neocortex — suprafața exterioară a creierului, partea care ne face umani — a încetat să funcționeze. A rămas inoperant. În esență, absent.

Când creierul tău este absent, și tu ești absent. Ca neurochirurg, am auzit, de-a lungul anilor, multe povești ale unor oameni care au avut experiențe stranii, de obicei după ce-au suferit un stop cardiac: povești despre călătorii în locuri cu peisaje misterioase, minunate; despre convorbiri cu rude moarte — ba chiar despre întâlniri cu Dumnezeu însuși.

Istorisiri minunate, fără doar și poate. Dar, în opinia mea, toate erau pură fantezie. Ce a cauzat aceste tipuri de experiențe din alte lumi pe care acești oameni le relatează atât de des? Nu aveam pretenția că aș ști, dar intuiam că își aveau originea în creier. Ca, de altfel, întreaga conștiință. Dacă nu ai un creier funcțional, nu poți să fii conștient.

Asta se întâmplă deoarece creierul este mașina care produce conștiința în primul rând. Când mașina se defectează, conștiința încetează să existe. Oricât de enorm de complicată și misterioasă este mecanica efectivă a proceselor cerebrale, în esență, chestiunea este chiar așa de simplă. Tragi ștecherul din priză și televizorul se oprește. Programul s-a terminat, indiferent cât de mult ți-a plăcut.

Mai exact, așa ți-aș fi spus înainte ca propriul meu creier să clacheze.

Cât timp m-am aflat în comă, creierul meu nu numai că a funcționat necorespunzător — n-a mai funcționat *deloc*. Acum cred că aceasta se poate să fi fost cauza profunzimii și intensității experienței în pragul morții (EPM) pe care am suferit-o. Multe dintre EPM-urile relatate au loc când inima celui în cauză încetează să bată o vreme.

În acele cazuri, neocortexul este temporar inactivat, dar, în general, el nu este prea vătămat, cu condiția ca fluxul de sânge oxigenat să fie restabilit prin resuscitare cardiopulmonară sau reactivarea funcției cardiace în decurs de circa patru minute. Dar, în cazul meu, neocortexul a fost ieșit din joc. Mă întâlneam cu realitatea unei lumi a conștiinței care exista *complet independent de limitările creierului meu fizic*.

În unele privințe, am avut parte de un iureș perfect de experiențe în pragul morții. În calitate de neurochirurg practicant, având la activ decenii de cercetare și activitate nemijlocită în sala de operații, eram calificat pentru a judeca nu doar realitatea, ci și *implicațiile* a ceea ce mi s-a întâmplat.

Acele implicații sunt formidabile, aproape indescriptibile. Experiența mea mi-a arătat că moartea corpului și a creierului nu înseamnă sfârșitul conștiinței, că experiența umană continuă dincolo de mormânt. Mai important, ea continuă sub privirea lui Dumnezeu, care ne iubește și are grijă de fiecare dintre noi, îndreptându-se spre locul unde universul însuși și toate ființele care-l populează se îndreaptă în cele din urmă.

Locul în care am fost era real. Real într-un fel care face ca viața pe care o ducem aici și acum să pară, prin comparație, ca un vis. Asta nu înseamnă totuși că nu prețuiesc viața pe care o trăiesc acum. De fapt, o prețuiesc mai mult decât o făceam înainte. Și asta pentru că acum o văd în adevăratul ei context.

Viața asta nu e lipsită de sens. Dar nu putem să vedem acest adevăr de aici — cel puțin în cea mai mare parte a timpului. Ce s-a întâmplat cu mine cât timp am

fost în acea comă este, pot spune cu ușurință, cea mai importantă poveste pe care o voi spune vreodată. Dar, fiind atât de străină de înțelegerea obișnuită, povestea este dificil de relatat. Nu pot, pur și simplu, s-o strig în gura mare. În același timp, concluziile mele se bazează pe o analiză medicală a experienței trăite și pe familiaritatea cu majoritatea conceptelor avansate din știința despre creier și studiile despre conștiință. Din momentul în care am realizat adevărul din spatele călătoriei mele, am știut că *trebuie* s-o spun. Să fac acest lucru cum se cuvine a devenit principala misiune a vieții mele.

Nu vreau să spun prin asta că mi-am abandonat activitatea medicală și viața ca neurochirurg. Dar acum, că am avut privilegiul să înțeleg că viața noastră nu se sfârșește cu moartea trupului sau a creierului, consider că este datoria mea, chemarea mea să le vorbesc oamenilor despre ce am văzut dincolo de trup și dincolo de acest pământ. Sunt dornic în mod deosebit să le spun povestea mea oamenilor care poate că au auzit înainte povești similare cu a mea și au vrut să le creadă, dar nu au fost în stare să le creadă pe deplin.

Acestor oameni, mai mult decât altora, le adresez această carte și mesajul conținut în ea. Ceea ce am a vă spune este adevărat și la fel de important ca orice vă va spune vreodată indiferent cine.